

TERAPIA DZIECKA Z WADAMI WYMOWY

Ogromnym obszarem działań każdego człowieka jest związany z mową, która wpływa również na kształtowanie się jego osobowości. Opanowanie właściwej techniki mówienia, wyraziste, zrozumiałe dla otoczenia, wymawianie głosek i wyrazów daje dziecku większą szansę na sukces szkolny i pozwala uniknąć wielu niepotrzebnych stresów. Należy pamiętać, że wadliwa wymowa utrudnia dziecku nie tylko sytuację szkolną, ale i środowiskową – jest bowiem powodem do drwin i postrzegania ze strony rówieśników. Skutkiem tego są zaburzenia zachowania dziecka z wadą wymowy. Prawidłowa wymowa ma również ogromny wpływ na procesy percepcyjne, szczególnie na naukę czytania i pisanie. Dlatego też należy się starać, aby zaburzenie mowy zostało usunięte, zanim dziecko podejmie naukę w szkole.

Kształtowanie się mowy dziecka rozpoczyna się bardzo wcześnie. Już w życiu płodowym powstaje cały mechanizm umożliwiający uczenie się dźwięków mowy: mózg, narządy artykulacyjne, narząd słuchu. Jednakże uwarunkowania genetyczne nie wystarczą, aby dziecko nauczyło się komunikowania słownego z otoczeniem, ponieważ potrzebny jest odpowiedni wpływ środowiska rodzinnego i najbliższego otoczenia, aby mogły się prawidłowo rozwinąć różnorodne aspekty mowy.

O czym powinni pamiętać rodzice?

- **Nie naśladowuj dziecięcej wymowy, w kontaktach z nim nie używaj spieszczeń!!!**

To Ty stanowisz pierwszy wzór dla kształtującej się mowy dziecka. Naśladowanie języka dziecka utrudnia mu naukę prawidłowej wymowy.

- **Nie wymagaj zbyt wczesnego wymawiania poszczególnych głosek!**

Zanim dziecko nauczy się wyrażać swoje myśli werbalnie, przechodzi przez wiele etapów rozwoju, podczas których doskonalą sprawność mięśni narządów mowy. Umiejętność sprawnego mówienia rozwija się wraz z wiekiem i przebiega u dzieci według tej samej kolejności.

Zdrowe, normalnie słyszące dziecko przyswaja sobie mowę ok. 5-6 roku życia.

Dwuletnie dziecko powinno wymawiać samogłoski: a, o, u, i, y, e oraz spółgłoski: p, pi, b, bi, m, mi, t, d, n, l.

Trzyletnie dziecko powinno wymawiać samogłoski: ę, ą oraz spółgłoski: w, wi, f, fi, ś, ź, ć, dź, ń, k, ki, g, gi, ch, chi, j, ł,

Czteroletnie dziecko powinno wymawiać: s, z, c, dz.

W 5 roku życia dziecko powinno wymawiać spółgłoski: sz, ź, cz, dź, r.

Należy jednak pamiętać, że rozwój poszczególnych dzieci bywa nieharmonijny i mogą wystąpić odstępstwa od normy, podobnie jak w rozwoju zębowym, kostnym czy motorycznym. Jeśli dziecko późno zaczęło mówić, to nie można oczekiwać, że w 6-7 roku życia rozwój jego mowy będzie zakończony. Dziecko takie musi włożyć więcej czasu i pracy, aby nadrobić zaległości. Wszelkie wątpliwości dotyczące prawidłowego rozwoju dziecka najlepiej jednak poddać ocenie specjalisty.

Dzieci nieprzygotowane pod względem sprawności narządów mowy, niedostatecznie różnicujące słuchowo dźwięki mowy a zmuszane do wymawiania zbyt trudnych dla nich głosek, zaczynają je zniekształcać i wymawiać nieprawidłowo.

- **Nie każ dziecku wielokrotnie powtarzać nieprawidłowych wymówień myśląc, że to poprawi jego wymowę!** Może to zniechęcić dziecko do mówienia.
- **Nie wyśmiewaj! Nie karz! Nie zawstydzaj dziecka za jego nieprawidłową wymowę!**
- **Nie gaś obojętnością lub cierpką uwagą naturalnej skłonności dziecka do mówienia!**
- **Nie przestawiaj dziecka leworęcznego na prawą rękę bez konsultacji z psychologiem i logopedą!** Takim działaniem można wyrządzić dziecku krzywdę i przyczynić się np. do powstania jąkania.

Staraj się wykorzystać różnorodne sytuacje dnia codziennego - ubieranie, mycie, jedzenie, zabawy - pozwalając dziecku pytać, udzielaj poprawnej i wyczerpującej odpowiedzi. Dziecko chętniej mówi, kiedy jest słuchane. Dobry klimat emocjonalny w rodzinie, zaspokaja podstawowe potrzeby psychiczne dziecka. Ograniczenie sytuacji stresowych, częste rozmowy, zabawa z dzieckiem, sprawiają, że aktywność poznawcza wzrasta, a język dziecka się rozwija.

Zachęcaj dziecko do mówienia, nawet jeśli ma zaburzoną wymowę.

Jak można rozpoznać, że dziecko ma problemy z mową?

Należy zwracać uwagę, czy nie pojawiają się niepokojące objawy np.

- nieprawidłowości w budowie narządów mowy (wada zgryzu, trudność w żuciu, odgryzaniu, niesymetryczność warg i języka)

- brak gaworzenia we właściwym czasie [jeśli się nie pojawi do około 7 miesiąca życia, należy

koniecznie skontaktować się z lekarzem i zbadać słuch dziecka]

- brak mowy u dziecka trzyletniego
- bardzo silne zniekształcanie brzmienia wyrazów przez dziecko powyżej piątego roku życia (trzeba pamiętać, że najpóźniej w rozwoju dziecka (5-6 rok życia) pojawiają się głoski: sz, ż, cz, dż oraz r).

W przypadku wątpliwości należy skontaktować się ze specjalistą – foniatrą i logopedą. Pozwoli to szybko i skutecznie rozwiązać obawy lub wątpliwości i podjąć odpowiednie działania w celu usunięcia zaburzenia.

Co robić, gdy dziecko mówi nieprawidłowo?

Terapia dziecka z wadą wymowy musi być prowadzona przy ścisłej współpracy logopedy i – w uzasadnionych przypadkach – lekarza foniatry (niepokojące objawy w funkcjonowaniu obwodowego narządu mowy).

Nie należy zwlekać z rozpoczęciem terapii, ponieważ wadliwa wymowa utrwała się wraz z wiekiem co powoduje, że proces korekcji jest dłuższy.

Aby terapia przebiegała sprawnie, rodzice muszą w niej aktywnie uczestniczyć. Biorąc pod uwagę, że na rozwój mowy wpływają różnorodne bodźce, pamiętać należy o celowych i systematycznych działaniach wspomagających ten proces. Pomoc logopedy jest niezbędna w pracy korekcyjnej, a odpowiednio dobrane zestawy ćwiczeń wypracowują zręczne i celowe ruchy warg i języka. Warto w tym miejscu przypomnieć, że terapia logopedyczna nie polega na samym przychodzeniu na zajęcia do logopedy, ale konieczne jest wykonywanie w domu jego zaleceń w sposób dokładny i systematyczny. Rezultat terapii zależy w dużym stopniu od rodziców, którzy powinni cierpliwie zachęcać dziecko do wykonywania ćwiczeń. Konsekwencja w działaniu, nagradzanie i chwalenie zawsze przynoszą dobre rezultaty.

Terapia wad wymowy.

Terapia w celu usprawnienia wadliwej wymowy prowadzona jest indywidualnie lub grupowo według opracowanej procedury logopedycznej. Ćwiczenia obejmują pracę nad korygowaniem zaburzeń artykulacyjnych, pracę nad wzbogaceniem słownika dziecka (biernego i czynnego) oraz pracę nad stymulacją świadomości językowej, m.in. ćwiczenia słuchu fonematycznego, kształtowanie form gramatycznych.

Terapia logopedyczna prowadzona jest systematycznie według opracowanego planu korekcyjnego. Czas terapii zależy od złożoności problemu. Pozytywne rezultaty u poszczególnych dzieci zależą od indywidualnych predyspozycji i pracy rodziców w domu..

Logopeda Joanna Chrzczon